

El Comín

S'ha mort el Comín.

Ja fa alguns dies que va morir. La tristesa de la mort s'ha fet enyorament de l'amic, però encara em dura aquella escalfor misteriosa dels funerals.

Aquella escalfor no venia de la calda de juliol que atua l'aire del temple. Venia del mort, dels records d'aquell home que jeia enterc allà al mig, que tantes vegades havia passat a la vora, deixant-nos l'ànima calenta de pau.

Deixant-nos calents de pau i sorpresos per la paradoxa.

La vida paradoxal del Comín sortia a l'església dels funerals com un retaule. Les cares tristes de la gent feien de rerafons daurat a les figures del primer rengle. Al primer rengle, una germana monja vestida de monja. Al costat de la monja ben vestida de monja el López Raimundo, el Carrillo i el Gutiérrez.

La monja s'agafava a cantar cumbaïàs, els comunistes estaven quietes, obsequiosos. Es donaren la pau, la monja i els comunistes.

Comunistes i monja eren a primer rengle perquè el Comín fou cristià i comunista alhora. Vet ací la paradoxa. Fou les dues coses alhora amb l'arravatament i la radicalitat que ell posava en tot.

Més. El Comín no fou un cristià carismàtic dels que guarden una fe esflagarsada lluny de misses; fou un cristià catòlic practicant, un home d'Església. I, a l'altre cap, tampoc no fou un teòric de torre de vori, fou un revolucionari de carrer, fou home de comitè i de partit. Vet ací la paradoxa portada al límit.

Amb la feina que tenim tots a aguantar una Església, el Comín en va aguantar dues. L'Església cristiana i el partit comunista. I com que no se'n callava les males fetes, va aguantar el flagell de les dues inquisicions. Perquè, ben cert, ni uns ni altres no el van entendre gaire. Tot al més, els cristians, que no podien negar-li aquell alè de Crist que li rebentava pertot, el prenién per un seràfic esgarriat a la política. I els comunistes, que tampoc no podien negar-li eficàcia revolucionària, li respectaven les misses, que a més els feien quedar bé.

El Comín, estripat a un cap i a un altre, va morir fidel a tots dos. Vet ací la paradoxa portada fins al martiri.

L'Alfons no fou un comunista amb lleugers vestigis cristians com el Garaudy, tampoc no fou un cristià amb subtils matisos marxistes. Fou un cristià rabiosament cristià, fou la puresa de cor cristiana llançada

per la fam i la set de justícia cap a la pau, que ell esperava trobar en el camí comunista.

Des de l'arrencada cristiana, el Comín sabia pla bé que, filosòficament, marxisme i cristianisme no lliguen. No poden lligar la dialèctica materialista i la paradoxa pasqual. Tampoc no poden lligar l'anàlisi històrica de Marx i la contemplació cristiana de les giragonses imprevisibles dels homes. Vull dir que per a un marxista la història és un fet científic, mentre que per a un cristià és una festa de folls. El Comín ho sabia, m'ho va dir més d'un cop.

Encara sabia més. Sabia que el marxisme quan agafa la mala girada és capaç de produir una ascètica tan implacable i inhumana com la dels vells seminaris.

Ell era un místic, arribava al marxisme per la mística. Amb perdó del Lefevre i dels cristians pel socialisme. Garbellat de la clofolla ascètica i de la palla filosòfica, Marx és un místic revoltat contra la injustícia social i esperançat d'arribar a un home nou. Per aquest crit de rebel·lió i d'esperança, el Comín fou comunista. Creia que el partit, malgrat les fallades humanes, era un camí eficaç cap a la justícia i l'home nou. I més. Creia que aquest home nou, malgrat el materialisme dialèctic, sortiria cristià.

L'Alfons tenia una confiança desfermada en la força del cristianisme, la tenia fins a creure en aquest final cristià de la dialèctica. En guardaré prou de dir que tots hàgim de triar aquest camí. Sigui com sigui és un camí en l'esperança.

Déu meu. Encara no he parlat del Comín. Sembla que el tingui ací al davant. La mirada blava, el gest crispat amb angèlica tendresa, l'aire de flama tremolosa i quieta. Aquella barreja d'innocència, feblesa i pregària, tot cremat per un amor inesgotable.

El torno a veure a la bullidera universitària, a les rutes, quan festejava, quan va anar-se'n per tornar, quan caigué malalt, quan se'ns n'ha anat per retornar un dia.

A l'església dels funerals, al mig del retaule, hi havia ell mort a la caixa. Vui, però, en la seva dona i els fills; pinya d'ulls blaus i cares pàl·lides, amb l'olor d'innocència, de benaurança, de pau i de resurrecció, olor de tot al que havien rebut d'ell, del nostre Comín.

Sant Alfons, prega per nosaltres.

Josep M Ballarín Monset